

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
Anul școlar 2019 – 2020
Probă scrisă
Limba și literatura română

Testul 40

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

SUBIECTUL I

40 de puncte

Citește următorul text:

Poarta se mai ținea doar într-un cui. Sandu văzuse de mult că se ține doar într-un cui, dar nu spunea la nimeni. Credea că niciunul dintre ai casei nu știe ce știe el. Când, într-o seară, o auzi pe maică-sa:

— *Apucă-te, mă omule, și drege poarta aia. Se mai ține doar într-un cui și o să cadă peste ăsta micu'.*

— *Toate la vremea lor, femeie, răspunse taică-său. Măine car lemnele alea la joagăr pentru grajdul nou. Poate poimăine.*

Asta îl neliniștea pe Sandu. Așteptase atât de mult să cadă poarta... Mai căzuse o dată, anul trecut, și-și aducea aminte cum se jucase atunci: pusese patru pietre sub poartă, încât ea părea o plită uriașă, adusesse o căldare veche, umplută cu nisip, pe care o pusese deasupra și învârtea cu un băț de parcă făcea mămăligă. Apoi strânsese câteva foi de brustur și ștevie, le tocuse cu o custură și le pusese într-o cutie ca și când ar face mâncare. Și câte nu mai făcuse... Simțea ceva cald, rotund, înfășurat în lumină și bucurie, nici el n-ar fi putut spune ce simțea, când se gândea cum se jucase anul trecut. Ținea să se joace la fel și anul acesta. Dar mai întâi trebuia să cadă poarta. Nu mai putea aștepta. A doua zi, când toți erau plecați la câmp, a luat un clește, s-a cățărat pe poartă și a început să tragă cuiul. Dar parcă înadins, cuiul nu voia să iasă. Și-a adunat odată toate puterile și a tras, dar cleștele a scăpat muchia cuiului și Sandu a căzut jos. A început să plângă încet, de durere și ciudă, și privea printre lacrimi la cuiul încăpățânat. Ar fi vrut să-l bată, dar asta ar fi însemnat să-l înfigă și mai bine și, dacă-l mușcă iar, nu avea vreun folos, pentru că era mai tare decât dinții lui. [...]*

Cuiului i-a venit de hac în aceeași zi. Taică-său umpluse căruța cu lemne pentru joagăr și, când să iasă din curte, i-a spus:

— *Sandule, stai în spatele căruței și spune-mi cum să cârmesc ca să nu se agațe osia de poartă.*

Sandu a făcut tocmai pe dos: i-a spus s-o ia mai spre dreapta, adică mai spre poartă și vedea cum, încet, încet, cuiul iese ruginit din gaură. N-a mai auzit muștrările lui taică-său. S-a dus într-un sufler și a adus căldarea și custura de unde le avea ascunse. A pregătit toate celelalte la fel ca în anul trecut. Dar, pe când mesteca nisipul în căldare, s-a oprit. Simțea că parcă lipsea ceva. A început să toace brusturii și ștevia. S-a oprit din nou. Lipsea ceva și nu știa ce. Se apucă să toace mai cu înverșunare. Degeaba. Anul trecut se simțea în rând cu oamenii mari când făcea toate acestea. Acum văzu parcă întâia dată că toacă brusturi și mestecă nisip. Maică-sa toca pătrunjel și mesteca mălai. [...] Maică-sa [...] se repezi la copil, dar [...] văzu că plânge:

— *Ce e, Sandule, cu tine? Plângi?*

Băiatul nu răspunse nimic și se aruncă hohotind în brațele ei.

— *Sandule, mamă, ce e cu tine?*

El nu putea să răspundă nimic. Plângea, cuibărindu-se mic în brațele ei, căutând parcă ocrotire de ceva neînțeles și îngrozitor care-l înspăimântase. Abia după un timp putu băigui:

— *Poarta, mamă...*

Și plângea și mai tare, știa că nu de asta plânge, ci de altceva și mai dureros pe care nimeni nu-l poate înțelege, nici chiar el însuși, și nimeni nu-i poate spune de ce plânge. După ce se domoli, stătu un timp mut, cu ochii mari privind în gol, apoi se smulse îndărjit și parcă rușinat din brațele mamei și-i spuse surprinzător de liniștit, cu o voce de parcă era a lui taică-său:

— *Hai să mă ajuți să dregem poarta aia, mamă!*

Nicolae Velea, *Poarta*

*custură – lamă, tăiș de cuțit; cuțit rudimentar

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor subliniate: *uriașă*, *se domoli*. **4 puncte**
2. Menționează rolul virgulei în secvența: — *Poarta, mamă...* **4 puncte**
3. Explică modul de formare a cuvintelor subliniate din secvențele: *adusesse o căldare veche*, *umplută cu nisip* și *nu de asta plânge, ci de altceva și mai dureros pe care nimeni nu-l poate înțelege*. **4 puncte**
4. Selectează două cuvinte care conțin diftong din secvențele: *Și plângea și mai tare, știa că nu de asta plânge, ci de altceva și mai dureros pe care nimeni nu-l poate înțelege*; *Simțea că parcă lipsea ceva*. **4 puncte**

5. Numește o trăsătură a mamei, ilustrând-o cu o secvență semnificativă din textul dat. **4 puncte**
6. Precizează, într-un enunț, cum încearcă mama să îl liniștească pe Sandu. **4 puncte**

B. Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să motivezi apartenența la genul epic a textului dat. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să precizezi două trăsături ale genului epic;
- să prezinți detaliat două trăsături ale genului epic, valorificând fragmentul dat;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti precizarea privind numărul minim de cuvinte.

SUBIECTUL al II-lea

36 de puncte

Citește următorul text:

Cea mai veche carte de bucate din Europa care oferă o imagine a gastronomiei Imperiului Roman este cea a lui M. Gavius Apicius. Din cauza existenței mai multor personaje cu același nume în istoria Romei antice, se poate vorbi despre doi Apicius, ambii pasionați de gastronomie: primul a trăit cam în jurul anului 100 î.Hr, iar cel de-al doilea este M. Gavius Apicius, despre care se crede că a fost autorul cărții „De re coquinaria” și că a trăit între anii 80-40 î.Hr. Pasionat fiind de gastronomie și de experimentele gastronomice, acesta a strâns toate rețetele vremii, realizând această carte de bucate. Întrucât pe lângă rețetele ce-i poartă numele au fost găsite în carte și rețete denumite după personalități din Roma Imperială, istoricii consideră că, cel mai probabil, cartea a fost găsită între timp și completată cu rețete.

Putem considera lucrarea „De re coquinaria” drept Biblia artei culinare (antice), dacă stăm să ne gândim la felul în care au evoluat lucrurile: din Grecia vin rădăcinile gastronomiei Romei Imperiale, Roma a influențat arta culinară a Italiei, iar Italia a influențat, într-o oarecare măsură, gastronomia franceză.

Regulile și principiile lui Apicius încă influențează gastronomia, fiind prezente în țări precum Marea Britanie, Scandinavia, Danemarca, Suedia, ajunse aici tocmai datorită cuceritorilor și navigatorilor. Până la începutul secolului al XVIII-lea, toată literatura gastronomică a fost profund influențată de principiile lui Apicius.

Unele dintre principiile sale se refereau la prepararea cărnaților și a altor preparate din carne tocată, la cum să conserve carnea, stridiile, peștele, fructele de mare, măslinile etc. (pentru că atunci nu existau frigider), cum să transformi anumite părțile ale legumelor, pe care noi astăzi le aruncăm, în adevărate surse nutritive.

În România, a apărut în 1841, la Iași, „Carte de bucate boierești. 200 de rețete cercate de bucate, prăjituri și alte trebi gospodărești”, scrisă de doi moldoveni: Costache Negruzzi și Mihail Kogălniceanu.

Andreea Popescu, A fi sau a nu fi bucătar? Istoria cărții de bucate, www.historia.ro

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos.

- Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
 - țara care a influențat prin arta ei culinară gastronomia franceză;
 - anul în care a apărut cartea de bucate scrisă de Costache Negruzzi. **4 puncte**
- Scrie numele autoarei și sursa articolului din care a fost preluat fragmentul dat. **4 puncte**
- Menționează diateza și modul verbelor subliniate în textul dat. **4 puncte**
- Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând partea de vorbire prin care se exprimă: *toată literatura gastronomică a fost profund influențată de principiile lui Apicius.* **4 puncte**
- Transcrie, din fraza următoare, propoziția principală și propoziția subordonată, precizând felul acesteia: *Cea mai veche carte de bucate din Europa care oferă o imagine a gastronomiei Imperiului Roman este cea a lui M. Gavius Apicius.* **4 puncte**
- Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată predicativă, introdusă prin adjectivul pronominal relativ *ce*. **4 puncte**

B. Redactează o narațiune de 150 – 300 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare petrecută în bucătărie. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să relatezi o întâmplare, respectând succesiunea logică a faptelor;
- să precizezi două elemente ale contextului spațio-temporal;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti precizarea privind numărul de cuvinte.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie.

Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări (unitatea compoziției – 2 puncte; coerența textului – 2 puncte; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – 2 puncte; respectarea normelor de ortografie – 3 puncte; respectarea normelor de punctuație – 3 puncte; așezarea corectă a textului în pagină – 1 punct; lizibilitatea – 1 punct).